UNIVERSIDADE DA CORUÑA

Guía Docente				
Datos Identificativos				2019/20
Asignatura (*)	Expresión corporal e danza		Código	620G01028
Titulación				
Descriptores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuadrimestre	Terceiro	Obrigatoria	6
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Educación Física e Deportiva			
Coordinación	Bobo Arce, Marta	Correo electrónico	marta.bobo@udc.es	
Profesorado	Bobo Arce, Marta	Correo electrónico	marta.bobo@udc.es	
Web	campusvirtual.udc.es/moodle/			
Descrición xeral	No Grao en Ciencias da Actividade Física e o Deporte, a materia Expresión Corporal Danza atópase no Módulo denominado "Motricidade humana e rendemento deportivo". Módulo mixto que inclúe seis matrerias das cales a Expresión Corporal Danza ten carácter obrigatorio e os seis créditos asinados impártense ao longo dun cuadrimestre. O deseño curricular da asignatura Expresión Corporal e Danza é un intento de racionalización que fundamente a relación entre o contexto e a acción. Por unha banda o contexto o definen os descritores do plano de estudos do grao que para a materia inclúen: Bases da expresión corporal e da danza como manifestación da motricidade humana. Dimensións e compoñentes do movemento expresivo. Actividades corporais de expresión a través de propostas didácticas para a utilización ata a idade puberal. Fundamentos técnicos e artísticos da danza como recursos educativos. Introducción a execución, análisis e composición coreográfica na danza. Propostas educativas para o uso de diferentes formas de danza na educación física escolar.Danzas galegas tradicionais. Por outra banda, a acción ou desenrolo do proceso de aprensizaxe na asignatura relacionase coa consolidación da expresión corporal e la danza como un campo científico de coñecementos teórico-prácticos dentro da educación física. Este intento esixe un esforzo, especialmente importante, si consideramos que os conceitos da expresión e da danza aséntanse na complexidade e na diversificación dos mesmos. Entendida a expresión como unha conducta que arraigase nos sentimentos e nas emocións das persoas, como acción identifícase coa idea de exercer a expresión de forma activa, reflectindo no persoal referido ao sensitivo e emotivo. Este plantexamento esixe o compromiso nunha introspección auto-reflexiva, na que os conceitos, a práctica e a reflexión deben configurar a dinámica da aula.			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
Coñecer e comprender os fundamentos das actividades de expresión corporal e da danza como manifestación da motricidade humana	A16 A18	B1 B3 B7 B11 B16	C2 C6 C7
Comprender, deseñar e aplicar as dimensións e os compoñentes do movemento expresivo e da danza no eido educativo	A16 A18 A27	B1 B2 B3 B4	C1 C3 C7

Deseñar, describir e executar actividades de expresión corporal e danza considerando a compoñente expresiva, técnica e artística, e os aspectos didácticos	A16 A18 A27	B1 B6 B11	C2 C8
Executar correctamente as acciós motrices propias da danza, sendo capaz de identificar os erros máis frecuentes e saber correxirlos	A18 A27	B11	C6
Dominar e aplicar os principios expresivos, técnicos e artísticos da composición coreográfica tanto a nivel individual como colectivo	A16 A18 A27	B4 B6 B11	C4
Utilizar con creatividade os recursos materiais, tecnolóxicos e humanos no eido da expresión coporal e a danza	A16 A18 A27	B2 B3 B4 B5 B7 B10	C2 C3 C5 C8

Contidos	
Temas	**Subtemas**
PRESENTACIÓN DA MATERIA	0.1. Datos descritivos 0.2. Programa xeral da asignatura: Guía docente 0.3. Recúrsos 0.4. Evaluación 0.5. Creación de grupos de traballo
BLOQUE TEMÁTICO I: CONSIDERACIÓNS BÁSICAS DO CORPO E DA COMUNICACIÓN	Tema 1: O CORPO 1.1. Primeras reflexións. Significado do corpo 1.2. Conceitos. O corpo visto dende diferentes enfoques 1.3. O corpo no Deporte e na Educación Físiica 1.4. O corpo na Expresión Corporal e a Danza Tema 2: A LINGUAXE CORPORAL 1.1 Consideracións xerais sobre a comunicación. Comunicación verbal e non verbal ¿excluintes ou complementarias? 2.2. Funcións da Comunicación Non Verbal 2.3. Canais de comunicación non verbal: Espazo, Posturas e Mirada 2.4. Posibilidades de interpretación das mensaxes corporais
BLOQUE TEMÁTICO II: EXPRESIÓN CORPORAL DANZA: APROXIMACIÓN TEORICA E PLANTEXAMENTO DIDÁCTICO	Tema 1: BASES TEORICAS DA EXPRESIÓN CORPORAL DANZA 1.1. Orientacións na práctica da expresión corporal e da danza. Os contextos 1.2. Aproximación a unha definición de expresión corporal e de danza 1.3. As compoñentes do movemento expresivo 1.4. A técnica e a creatividade na expresión corporal e na danza Tema 2: EXPRESIÓN CORPORAL DANZA E EDUCACIÓN FÍSICA 2.1 Marco legal. Ubicación da expresión corporal danza na LOMCE 2.2. Finalidade da expresión corporal danza no ámbito da Educación Física 2.3. Obxetivos das actividades corporais de expresión neste ámbito 2.4. Características xerais da expresión corporal danza na Educación Física: contidos, avaliación, estándares de aprendizaxe, competencias clave.

BLOQUE TEMÁTICO III: AS DIMENSIÓNS E AS COMPOÑENTES DO MOVEMENTO EXPRESIVO	Tema 1: OS PRELIMINARES 1.1. Conceito e finalidades 1.2. Obxectivos 1.3. Proposta de actividades Tema 2: A DIMENSIÓN COPRPORAL. A TOMA DE CONCIENCIA DO CORPO EXPRESIVO: HABILIDADES MOTRICES EXPRESIVAS 2.1. Recoñecemento corporal interno e externo 2.2. A relaxación 2.3. A respiración 2.4. A concentración 2.5. A sensopercepción Tema 3: A DIMENSIÓN ESPACIAL. EXPLORACIÓN EXPRESIVA DO ESPAZO. 3.1. Percepción e organización do espazo 3.2. Uso expresivo do espazo. Composicións nas que amósase o dominio das compoñentes e as posibles combinacións para dotar de expresividade ao movemento. Tema 4: A DIMENSIÓN TEMPORAL. EXPLORACIÓN EXPRESIVA DO TEMPO 4.1. Estructuración métrica e non métrica 4.2. Uso expresivo do tempo. Composicións nas que amósase o dominio das compoñentes e as posibles combinacións para dotar de expresividade ao movemento. Tema 5: A DIMENSION DINÁMICA. CALIDADE DO MOVEMENTO 5.1. Sub-compoñentes da enerxía. As acciones básicas do esforzo 5.2. Utilización expresiva da enerxía. Composicións nas que amósase o dominio das compoñentes e as posibles combinacións para dotar de expresividade ao movemento.
BLOQUE TEMÁTICO IV: A PRÁCTICA, A ANÁLISE E A INVESTIGACIÓN NA DANZA EDUCATIVA	Tema 1:A DANZA EDUCATIVA E AS HABILIDADES TÉCNICAS E CREATIVAS 1.1. Control corporal-postural básico 1.2. Accións Motrices na Danza 1.3. Frases de Movemento 1.4. Fundamentos da composición coreográfica

Planificación				
Metodoloxías / probas	**Competencias / Resultados**	**Horas lectivas (presenciais e virtuais)**	**Horas traballo autónomo**	**Horas totais**
Actividades iniciais	A16 B1 B4 B7 B10	2	4	6
Sesión maxistral	A16 A18 A27 B1 B3 B7	8	4	12
Práctica de actividade física	A16 A18 A27 B1 B2 B3 B4 B6 B11 C4 C5 C7 C8	28	42	70
Discusión dirixida	A16 A27 B2 B4 B6 B7 B10 C1 C2 C3 C6	4	10	14

Portafolios do alumno	A16 B1 B7 B10 B11 C1 C2 C3 C6	0	3	3
Aprendizaxe colaborativa	A16 A18 B2 B4 B6 B11 B16 C7	10	20	30
Proba práctica	A16 A18 A27 B2 B4 B5 B7 B11 B16 C4 C5 C6 C7 C8	1	4	5
Proba mixta	A16 A18 A27 B1 B2 B3 B4 B6 B7 B10	2	6	8
Atención personalizada		2	0	2
***Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado**				

Metodoloxías	
Metodoloxías	**Descrición**
Actividades iniciais	Nesta metodoloxía incluénse os seguintes aspectos: Presentación da profesora e da guía docente da asignatura. Creación de grupos de traballo estables para a realización dos diferentes traballos teóricos, debates e coreografías grupais. Realización de enquisas de experiencias previas na Expresión Corporal e Danza, así como expectativas do alumnado respeito a materia. Sesións prácticas de desinhibición e creación dunha boa dinámica grupal.
Sesión maxistral	Impartición de contidos teóricos por parte da profesora.
Práctica de actividade física	Sesións prácticas de expresión corporal danza dirixidas pola profesora nas que se realizara dende un traballo más básico técnico ata un traballo de composición creativa a nivel individual, por parellas ou grupal. Os contidos abordados levarán ata a elaboración dunha coreografía individual e dunha coreografía grupal que computarán na calificación final da materia.
Discusión dirixida	Debates coordinados pola profesora nos que os diferentes grupos de alumn@s cos seus correspondentes temas presentarán un traballo do mesmo que será obxecto de debate e discusión na aula e cuxo desenrrolo e conclusións deben rexistrarse por escrito e incluirse no portafolios da materia.
Portafolios do alumno	Arquivador ou cartafol no que o alumnado recollerá cronolóxicamente todas as actividades de ensinanza-aprendizaxe realizadas ao longo do cuadrimestre: Diario de sesións coa definición de obxectivos, contidos e valorcaión persoal, traballos individuais e grupais, producións audiovisuais, resumos de debates realizados na aula, material de estudo entregado pola profesora, rexistro de sesións de traballo tutelado, entre outros. Este traballo servirá de guía e fundamento para o examen teórico e as coreografías finais.
Aprendizaxe colaborativa	A partires de diferentes propostas os grupos traballarán na composición de diferentes coreografías de danza. As coreografías grupais presentaránse nas sesións prácticas e recolleranse en formato audiovisual para a posterior visualización conxunta e a inclusión no portafolios.
Proba práctica	Examen práctico da materia que consiste na relalización de dous coreografías de expresión corporal danza nas que se amosa o dominio dos contidos técnicos, expresivos e artísticos da materia. Unha coreografía executaráse de xeito grupal e a outra de xeito individual.
Proba mixta	Exámen teórico da asignatura que poderá inserir diferentes tipos de preguntas: desenrrolo, curtas, test, test de opción múltiple, asociar, ordear, completar, etc. Neste exámen entran todos os contidos e actividades realizadas ao longo do cuadrimestre, tendo especial importancia para a preparación tanto a asistencia diaria as clases como o seguemento da asignatura a través do portafolios.

Atención personalizada	
Metodoloxías	**Descrición**

Discusión dirixida Aprendizaxe colaborativa	Titorías colectivas solicitadas en data e hora para desenrrolar o traballo tutelado que presentarase de forma práctica e ou oral e cos recursos audiovisuais nos diferentes debates da asignatura. Titoría individual solicitada en data e hora para revisar a evolución das temáticas teóricas e prácticas, e ou dúbidas que poidan xurdir ao longo do cuadrimestre. Aqueles estudantes que opten pola opción de matrícula parcial deberán solicitar a lo menos unha tutoría al mes para ver a evolución non presencial na materia. Esta tutoría terá que ser solicitada con suficiente antelación no enderezo electrónico marta.bobo@udc.es

Avaliación			
Metodoloxías	**Competencias / Resultados**	**Descrición**	**Cualificación**
Discusión dirixida	A16 A27 B2 B4 B6 B7 B10 C1 C2 C3 C6	Presentación oral dun tema de debate diante do grupo de clase para discusón, análise e obtención de conclusións.	10
Aprendizaxe colaborativa	A16 A18 B2 B4 B6 B11 B16 C7	Elaboración de coreografías grupáis vinculadas a os temas prácticos da asignatura e presentadas ante o resto da clase	20
Proba mixta	A16 A18 A27 B1 B2 B3 B4 B6 B7 B10	Examen escrito con diferentes formatos de preguntas que inclúe todo o temario da asignatura e todas as actividades da mesma (30%) O examen estará no idioma da impartición da asignatura, castelán. Se alguén desexa unha copia do examen noutro idioma oficial da UDC, deberá solicitalo á profesora unha semana antes da data de realización.	30
Proba práctica	A16 A18 A27 B2 B4 B5 B7 B11 B16 C4 C5 C6 C7 C8	Examen práctico Coreografía Grupal (20%) Examen práctico Coreografía Individual (20%)	40
Outros			

Observacións avaliación

MATRÍCULA COMPLETA
Para aprovar a materia hay que superar tódalas metodoloxías.
Tamén é rquisito indispensable a asistencia ao 70% do total das sesións presenciais.
En calqueira caso cunha calificación
inferior ao 4.5 en algunha ou en varias metodoloxías o/a alumno/a deberá repetir
dita prova para acadar o aprovado na asignatura. Gardaránse todas as
calificacións parciais e únicamente haberá que repetir as provas
suspensas no curso correspondente.
Tamén aqueles alumnos/as que o desexen poderán realizar un portafolios da asignatura e/ou un comentario crítico dun espectaculo expresivo-artístico para subir a nota final.

Aqueles alumnos/as que non cumpran cos requisitos de asistencia do 70% terán a posibilidade de presentarse a dúas probas: un examen práctico individual (50% da avaliación) e un examen teórico (50% da avaliación). Para obter o apto (aprovado 5) na asignatura deberán haber obtido como mínimo unha calificación de 7.5 puntos en cada unha das provas.
Aqueles alumnos/as que xa cursaron a asignatura (cumprindo cos requisitos de asistencia) únicamente teñen que presentarse as provas que teñan pendentes, sin necesidade de asistir a clase de novo.
Aqueles alumnos/as que non cumpriron cos requisitos de asistencia terán que repetir a materia por completo.
En situacións excepcionais, lesión ou enfermidade, valorarase o cómputo da asistencia coa acreditación dos certificados oficiáis correspondentes.
As provas de avaliación son as mesmas nas diferentes oportunidades da convocatoria, xuño e xullo do curso en cuestión.
MATRÍCULA PARCIAL
Convocatora Xuño: Aqueles alumnos/as que opten por esta modalidade terán que superar un examen práctico individual (50% da calificación final) e un examen teórico (50% da calificación final) nos que terán que conseguir un 7.5 para superar a materia.
Convocatora Xullo: Aqueles alumnos/as que opten por esta modalidade terán que superar un examen práctico individual (50% da calificación final) e un examen teórico (50% da calificación final) nos que terán que conseguir un 7.5 para superar a materia.

Fontes de información

Bibliografía básica	Toda a teledocumentación recollida na plataforma Moodle, inclusive os PDF, Words, Power Points, páxinas web e revistas dixitáis. BLOQUE TEMÁTICO IDavis, F. (1980) La comunicación no verbal. Ed. Alianza, Madrid· Descamps, M.A. (1990) El lenguaje del cuerpo y la comunicación corporal. Ed. Deusto, BilbaoDropsy, J. (1987) Vivir en su cuerpo. Expresión corporal y relaciones humanas. Ed. Paidós, BarcelonaFast, J. (1986) El lenguaje del cuerpo. Ed. Kairos, BarcelonaLora Risco, J. (1991) La educación corporal. Ed. Paidotribo, BarcelonaPease, A. (1994) El lenguaje del cuerpo. Ed Altaya, BarcelonaPease,A, Pease, B. (2011) El lenguaje del cuerpo en el trabajo. Ed. Amat, BarcelonaRuckle, H. /2000). Cómo entender el lenguaje del cuerpo BLOQUE TEMÁTICO II:Learreta, B., Ruano, K. (2005) Los contenidos de la expresión corporal.Ed Inde, BarcelonaLearreta, B.; Sierra, M.A. y Ruano, K. (2006). Didáctica de la Expresión Corporal Talleres Monográficos. Ed. Inde, BarcelonaMinisterio de Educación, Cultura y Deporte (2015) LOMCE «BOE» núm. 3, de 3 de enero de 2015, páginas 169 a 546 (378 págs.) Real Decreto 1105/2014, de 26 de diciembre, por el que se establece el currículo básico de la Educación Secundaria Obligatoria y del Bachillerato.Montesinos Ayala, D. (2004) La expresión corporal, Su enseñanza por el método natural evolutivo. Ed Inde, BarcelonaOrtíz Camacho, M. (2002). Expresión Corporal Una propuesta para el profesorado de educación física. Ed. Grupo Editorial Universitario, Granada.Schinca, M. (1988) Expresión corporal. Bases para una programación teórico-práctica. Ed. Escuela Española, S.A. MadridStokoe, P. (1986) Expresión Corporal. Guía didáctica para el docente. Ed Ricordi, Buenos Aires.Stokoe, P. (1990) Expresión corporal. Arte, salud y educación. Ed Humanitas, Barcelona.Stokoe, P. y Harf, R. (1992) La expresión corporal en el jardín de infantes. Ed. Paidos, BarcelonaStokoe, P. y Schächter, A. (1994) La expresión corporal. Ed Paidos, Barcelona BLOQUE TEMÁTICO III:Bossu, H. y Chalaguier, C. (1986) La expresión corporal. Método y práctica. Ed. Martínez Roca, Barcelona.Calais-Germain, B. (2011) La respiración. Anatomía para el movimiento tomo IV. El gesto respiratorio. Ed La liebre de marzo, BarcelonaCastañer, M. (2002) Expresión corporal y danza. Ed. Inde, BarcelonanaIdla, E. (1989) Movimiento y ritmo. Juego y recreación. Ed. Paidós, BarcelonaLamour, H. (1991) Pédagogie du rythme. Ed Revue EPS, ParisMotos, T.; García, L. (2001) Práctica de la expresión corporal. Ed. Ñaque, GuadalajaraMotos, T. (1985) Juegos y experiencias de expresión corporal. Ed. Humanitas, BarcelonaMotos, T. y Tejedo, F. (1987) Prácticas de dramatización. Ed Humanitas, BarcelonaPrado de, D., Charaf, M. (2000). Relajación Creativa. Ed. Inde, BarcelonaQuintana, A. (1997) Ritmo y educación física: de la condición física a la expresión corporal. Ed. Gymnos, MadridSchinca, M. (2010) Expresión Corporal. Técnica y expresión del movimiento. Ed. Wolters Kluwer, EspañaStokoe, P. y Harf, R. (1992) La expresión corporal en el jardín de infantes. Ed. Paidos, BarcelonaZimmermann, S. (1983) El laboratorio de danza y movimiento creativo. Ed. Humanitas, Buenos Aires BLOQUE TEMATICO IVAnderson Sofras, P. (2006) Dance composition basics. Capturing the choreographer´s craft. Ed. Human Kinetics, USACalais-Germain, B.; Lamotte, A. (2009) Anatomía para el movimiento. Tomo II. Bases de ejercicios. Ed. La liebre de marzo, BarcelonaFranklin, E. (2004) Conditioning for dance. Training for peak performance in all dance forms. Ed Human Kinetics, USAGuerber Walsh, N. (1991) Danse. Ed. Revue EPS, ParisGuillot, G. (1974) Gramática de la Danza Clásica. Ed. Hachette, Buenos AiresHorton, S. y Hanstein, P. (1999) Researching Dance: Evolving Modes of Inquiry. Dance Books LTD, University of Pittsburg Press, London.Joyce, M. (1987) Técnica de Danza para Niños. Ed. Martínez Roca, BarcelonaLaban, R. (1993) Danza Educativa Moderna. Ed. Paidós. Técnicas y Lenguajes Corporales, BarcelonaOssona, P. (1981) Danza Moderna: La Conquista Técnica. Ed. Hachette. Buenos Aires, Argentina.Robinson, J. (1981) Élements du language choreographyque. Ed. Vigot, ParisSmith-Autard, J. (2000) Dance Composition. Ed. A & C Black, LondonViciana, V. (1999) Las Actividades Coreográficas en la Escuela: Danzas, Bailes, Funky, Gimnasia-Jazz.... Ed. Inde, Barcelona
Bibliografía complementaria	

Recomendacións
Materias que se recomenda ter cursado previamente
Xogos e recreación deportiva/620G01005 Aprendizaxe e control motor/620G01012 Biomecánica do movemento humano/620G01014 Teoría e práctica do exercicio/620G01016

Materias que se recomenda cursar simultaneamente
Metodoloxía de investigación en actividade física e deporte/620G01021 Actividade física saudable e calidade de vida I/620G01023 Metodoloxía do rendemento deportivo/620G01024
Materias que continúan o temario
Teoría e práctica do adestramento deportivo/620G01037
Observacións
Dentro dos diferentes contidos que estudianse ao longo da asignatura el/la alumno/a debe prestar especial atención a relación que establécese entre práctica e teoría, que no caso da expresión corporal e a danza exixe unha implicación persoal referida a sensibilidade e emotividade das persoas. Dado o carácter práctico da asignatura faise moi necesaria a vivencia persoal das diferentes situacións motrices de aprendizaxe propostas nas sesiones presenciáis para acadar o dominio da materia, de isto despréndese a importancia da asistencias as clases. Recomendase tamén a implicación do alumnado na práctica de actividades motrices artísticas que poidan ofertarse ao longo do curso, ase mesmo recomendase a asistencia a diferentes espectáculos expresivos e de danza que estean na oferta cultural da cidade, e a participación nos eventos relacionados coa danza e a expresión artística na Facultade: seminarios, cursos, actuacións, performances,...

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías